

NÕUKOGU DIREKTIIV 2004/113/EÜ,

13. detsember 2004,

meest ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

- (3) Diskrimineerimise keelamisel on oluline austada teisi põhiõigusi ja -vabadusi, sealhulgas kaitsta era- ja perekonnaelu ja nendega seotud toiminguid ning usuvabadust.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 13 lõiget 1,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

- (4) Meeste ja naiste võrdõiguslikkus on Euroopa Liidu oluline põhimõte. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 21 ja 23 keelavad mis tahes soolise diskrimineerimise ning nõuavad meeste ja naiste võrdõiguslikkuse tagamist kõikides valdkondades.

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,⁽²⁾

- (5) Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 2 on sätestatud, et sellise võrdõiguslikkuse edendamine on üheks ühenduse oluliseks ülesandeks. Samuti on asutamislepingu artikli 3 lõikes 2 nõutud, et ühenduse eesmärgiks kogu tema tegevuses oleks meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine.

võttes arvesse regioonide komitee arvamust,⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 6 on liit rajatud vabaduse, demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamise ning õigusriigi põhimõtetele, mis on ühised kõikidele liikmesriikidele, ning ta austab põhiõigusi kui ühenduse õiguse üldpõhimõtteid, nagu need on tagatud inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooniga ning nagu need tulenevad liikmesriikide ühesugustest riigiõiguslikest tavadest.

- (2) Kõikide isikute võrdsus seaduse ees ja kaitse diskrimineerimise eest on inimõigus, mida tunnustatakse inimõiguste ülddeklaratsioonis, ÜRO konventsioonis naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, rahvusvahelises konventsioonis rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta ja ÜRO paktides kodaniku- ja poliitiliste õiguste ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste kohta ning inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsioonis, millele kõik liikmesriigid on alla kirjutanud.

- (6) Komisjon teatas sotsiaalpoliitika kava käsitlevas teises oma kavatsusest esitada ettepanek direktiivi kohta, mis käsitleb soolist diskrimineerimist väljaspool tööturgu. See ettepanek on täielikult kooskõlas nõukogu 20. detsembri 2000. aasta otsusega 2001/51/EÜ, millega kehtestatakse meeste ja naiste võrdõiguslikkust käsitleva ühenduse raamstrateegiaga seotud tegevusprogramm (2001–2005),⁽⁴⁾ mis hõlmab kõiki ühenduse poliitika valdkondi ja mille eesmärgiks on meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine kohandades neid poliitikaid ning rakendades praktilisi meetmeid meeste ja naiste olukorra parandamiseks ühiskonnas.

- (7) Oma 7. ja 9. detsembri istungil 2000. aastal Nice'is pöördus Euroopa Ülemkogu komisjoni poole, et see võtaks võrdõiguslikkuse alaste õiguste kindlustamiseks vastu ettepaneku direktiivi kohta, mis käsitleb soolise võrdõiguslikkuse edendamist väljaspool tööhõive ja tööelu valdkondi.

⁽¹⁾ Arvamus on esitatud 30. märtsil 2004. aastal (Euroopa Liidu Teataja seni avaldamata).

⁽²⁾ ELT C 241, 28.9.2004, lk 44.

⁽³⁾ ELT C 121, 30.4.2004, lk 27.

⁽⁴⁾ EÜT L 17, 19.1.2001, lk 22.

- (8) Ühendus on vastu võtnud mitmeid õigusakte soolise diskrimineerimise tõkestamiseks ja sellega võitlemiseks tööturul. Nimetatud õigusaktid on näidanud õigusaktide tähtsust diskrimineerimisvastases võitluses.
- (9) Sooline diskrimineerimine, sealhugas ahistamine ja seksuaalne ahistamine toimub ka tööturust väljapoole jäävates valdkondades. Selline diskrimineerimine võib olla sama kahjulik takistades meeste ja naiste täielikku ja edukat integreerumist majandus- ja ühiskondlikku ellu.
- (10) Probleemid on eriti ilmsed kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumise valdkonnas. Seetõttu tuleks antud valdkonnas soolist diskrimineerimist vältida ja see kõrvaldada. Nagu nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ puhul, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata rassilisest või etnilisest päritolust,⁽¹⁾ saab nimetatud eesmärki paremini saavutada ühenduse õigusaktide abil.
- (11) Need õigusaktid peaksid keelama soolise diskrimineerimise seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega. Kaupadena tuleks käsitleda kaupu Euroopa Ühenduse asutamislepingu kaupade vaba liikumist käsitlevate sätete tähenduses. Teenustena tuleks käsitleda teenuseid asutamislepingu artikli 50 tähenduses.
- (12) Soolise diskrimineerimise vältimiseks peaks käesolev direktiiv kohalduma nii otsese kui ka kaudse diskrimineerimise suhtes. Otsene diskrimineerimine leiab aset üksnes siis, kui ühte isikut koheldakse tema soo tõttu ebasoodsamalt kui teist isikut samalaadses olukorras. Vastavalt sellele ei ole näiteks meeste ja naiste füüsilistest erinevustest tulenevate meeste ja naiste tervishoiuteenuste erinevuste puhul tegemist samalaadsete olukordadega ja seetõttu ei kujuta need endast diskrimineerimist.
- (13) Diskrimineerimise keeldu tuleks kohaldada isikute suhtes, kes pakuvad kaupu ja teenuseid, mis on üldsusele kättesaadavad ja mida pakutakse väljaspool era- ja perekonnaelu valdkondi ning nendega seotud toimingute suhtes. Seda ei tuleks kohaldada meedia või reklaami sisu ega avaliku või erahariduse suhtes.
- (14) Kõikidel isikutel on vabadus lepinguid sõlmida, sealhulgas vabadus valida lepingupartnerit. Kaupu või teenuseid pakkuval isikul võib oma lepingupartneri valikul olla mitmeid subjektiivseid põhjuseid. Kui partneri valik ei põhine antud isiku sool, ei peaks käesolev direktiiv piirama isiku vabadust lepingupartneri valimisel.
- (15) On juba olemas mitmeid õigusakte meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamiseks tööhõive ja elukutsega seotud küsimustes. Seetõttu ei kohaldata käesolevat direktiivi selles valdkonnas. Sama kehtib ka füüsilisest isikust ettevõtjatega seotud küsimuste suhtes, nii võrd kui need on hõlmatud kehtivate õigusaktidega. Direktiiv peaks kohalduma ainult era-, vabatahtlike ja töösuhetega mitteseotud kindlustuste ja pensionite suhtes.
- (16) Erinevust kohtlemisel võib lubada ainult siis, kui sel on õigustatud eesmärk. Õigustatud eesmärk võib näiteks olla soolise vägivalda all kannatanute kaitsmine (näiteks ühele sugupoolele mõeldud varjupaikade rajamine), privaatsus- ja kolblus (näiteks isiku poolt eluaseme pakkumisel tema kodu), soolise võrdõiguslikkuse või meeste või naiste huvide edendamine (näiteks ühele sugupoolele mõeldud vabatahtlikud organisatsioonid), ühinemisvabadus (ühele sugupoolele mõeldud eraklubide liikmeks olemine) ning sporditegevuse korraldamine (näiteks ühele sugupoolele mõeldud spordiüritused). Mis tahes piirang peab sellegipoolest olema asjakohane ja vajalik vastavalt Euroopa Ühenduste Kohtu pretsedendiõigusest tulenevatele kriteeriumidele.
- (17) Võrdse kohtlemise põhimõtte seoses kaupade ja teenuste kättesaadavusega ei nõua, et need peaksid alati olema meestele ja naistele kättesaadavad ühtemoodi, niikaua kui neid ei pakuta ühele sugupoolele soodsamalt.
- (18) Kindlustuse ja muude sellega seotud finantsteenuste pakkumisel on laialdaselt levinud sooga seotud kindlustusmatemaatiliste (aktuaarsete) tegurite kasutamine. Meeste ja naiste võrdse kohtlemise tagamiseks ei peaks soo kasutamine kindlustusmatemaatilise (aktuaarse) tegurina põhjustama erinevusi isikute kindlustusmaksetes ja -hüvitistes. Turu ootamatu ümberkorraldamise vältimiseks peaks seda reeglit kohaldama ainult uute lepingute suhtes, mis on sõlmitud pärast käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäeva.

⁽¹⁾ EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22.

- (19) Teatud riskikategooriad võivad erinevate sugupoolte puhul olla erinevad. Mõningatel juhtudel on sugu üks, kuid mitte tingimata ainuke määrav tegur kindlustusriskide hindamisel. Sellist tüüpi riske katvate kindlustuslepingute puhul võivad liikmesriigid otsustada lubada erandeid meeste ja naiste ühtsete kindlustusmaksete ja hüvitiste reeglile, kui nad saavad tagada, et arvestuste aluseks olevad kindlustusmatemaatilised (aktuaarsed) ja statistilised andmed on usaldusväärsed, korrapäraselt ajakohastatavad ja üldsusele kättesaadavad. Erandid on lubatud ainult juhul, kui siseriiklike õigusaktidega ei ole eespool nimetatud meeste ja naiste ühtse kohtlemise reeglit juba kohaldatud. Viis aastat pärast käesoleva direktiivi ülevõtmist peaksid liikmesriigid selliste erandite õigustatuse läbi vaatama, võttes arvesse viimaseid kindlustusmatemaatilisi (aktuaarseid) ja statistilisi andmeid ning komisjoni poolt kolm aastat pärast käesoleva direktiivi ülevõtmist koostatud aruannet.
- (20) Naiste ebasoodsamat kohtlemist seoses raseduse ja emadusega tuleks käsitleda otsese soolise diskrimineerimise vormina ja seetõttu see kindlustusteenuste ja seotud finantsteenuste valdkonnas keelata. Raseduse ja emaduse riskidega seotud kulused ei peaks seega kandma ainult ühe sugupoolte esindajad.
- (21) Isikutele, keda on soo tõttu diskrimineeritud, tuleks tagada piisavad õiguskaitsevahendid. Tõhusama kaitse pakkumiseks tuleks ühendustele, organisatsioonidele ja muudele juriidilistele isikutele anda õigus, kui liikmesriigid nii määravad, esineda menetlustes kannatanu nimel või toetuseks, ilma et see piiraks siseriiklike kohtus esindamise ja kohtuliku kaitse menetlusnormide kohaldamist.
- (22) Tõendamiskohustuse eeskirju tuleks kohandada ilmse diskrimineerimise korral ja võrdse kohtlemise põhimõtte tõhusaks kohaldamiseks; tõendamiskohustus tuleks tagasi panna vastustajale, kui sellise diskrimineerimise kohta on esitatud tõendid.
- (23) Võrdse kohtlemise põhimõtte tõhus rakendamine nõuab kannatanutele piisava õiguskaitse tagamist tagakiusamise vastu.
- (24) Võrdse kohtlemise põhimõtte edendamise eesmärgil peaksid liikmesriigid toetama dialoogi asjakohaste huvirühmadega, kellel on kooskõlas siseriikliku õiguse või tavaga õigustatud huvi kaasa aidata võitlusele soolise diskrimineerimise vastu seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega.
- (25) Kaitse soolise diskrimineerimise eest peaks tugenevama, kui igas liikmesriigis oleks organ või organid, mille pädevuses on asjaomaste probleemide analüüsimine, võimalike lahenduste uurimine ja kannatanutele konkreetse abi andmine. See organ või need organid võivad olla samad, kes siseriiklikul tasandil vastutavad inimõiguste kaitse, üksikisiku õiguste kaitse või võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise eest.
- (26) Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumnõuded, võimaldades liikmesriikidel kehtestada või säilitada soodsamaid sätteid. Käesoleva direktiivi rakendamisega ei või põhjendada liikmesriigis valitseva olukorra halvenemist.
- (27) Liikmesriigid peaksid ette nägema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad sanktsioonid juhtudeks, kui käesolevas direktiivis sätestatud kohustusi ei täideta.
- (28) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, milleks on ühtlaselt kõrge diskrimineerimisevastase kaitstuse taseme tagamine kõikides liikmesriikides, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning seepärast on nimetatud eesmärki meetme ulatuse ja mõju tõttu parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (29) Vastavalt institutsioonidevahelise paremat õigusloomet käsitleva kokkuleppe⁽¹⁾ punktile 34 soovatakse liikmesriikidel enda tarbeks ja ühenduse huvides koostada tabelid, mis näitavad võimalikult suures ulatuses käesoleva direktiivi ja ülevõtmismeetmete omavahelist vastavust, ning need avalikustada,

⁽¹⁾ ELT C 321, 31.12.2003, lk 1.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Eesmärk

Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada raamistik soolise diskrimineerimise vastu võitlemiseks seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega, et tagada meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine liikmesriikides.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - a) *otsene diskrimineerimine* – ühte isikut koheldakse soo tõttu ebasoodsamalt, kui koheldakse, on koheldud või koheldaks teist isikut samalaadses olukorras;
 - b) *kaudne diskrimineerimine* – väliselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab ühest soost isikud võrreldes teisest soost isikutega ebasoodsamasse olukorda, välja arvatud juhul, kui kõnealusel sättel, kriteeriumil või taval on objektiivselt põhjendatav õigustatud eesmärk ning selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud;
 - c) *ahistamine* – isiku sooga seotud soovimatu käitumine, mille eesmärk või tegelik toime on isiku väärkuse alandamine ja ähvardava, vaenuliku, halvustava, alandava või solvava õhkkonna loomine;
 - d) *seksuaalne ahistamine* – seksuaalse olemusega soovimatu sõnaline mittesõnaline või füüsilise käitumine, mille eesmärk või tegelik toime on isiku väärkuse alandamine, eelkõige luues ähvardava, vaenuliku, halvustava, alandava või solvava õhkkonna.

Artikkel 3

Reguleerimisala

1. Ühendusele antud volituste piires kohaldatakse käesolevat direktiivi kõikide isikute suhtes, kes pakuvad avalikkusele kätte-

saadavaid kaupu ja teenuseid, olenemata sellest, kas asjaomased isikud tegutsevad avalikus või erasektoris, sealhulgas avalik-õiguslikes organites; ning mida pakutakse väljaspool era- ja perekonnaelu valdkondi ja nendega seotud toimingute suhtes.

2. Käesolev direktiiv ei piira isiku vabadust lepingupartneri valimisel, kui partneri valik ei põhine antud isiku sool.

3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata meedia ja reklaami sisu suhtes ega hariduse suhtes.

4. Käesolevat direktiivi ei kohaldata tööhõive ja elukutsega seotud küsimuste korral. Käesolevat direktiivi ei kohaldata füüsilisest isikust ettevõtjate suhtes, kui nendega seotud küsimused on hõlmatud muude ühenduse õigusaktidega.

Artikkel 4

Võrdse kohtlemise põhimõte

1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõte, et

- a) ei esine otsest soolist diskrimineerimist, sealhulgas naiste ebasoodsamat kohtlemist seoses raseduse ja emadusega;
- b) ei esine kaudset soolist diskrimineerimist.

2. Käesolev direktiiv ei piira naiste kaitset käsitlevate soodsamate sätete kohaldamist seoses raseduse ja emadusega.

3. Käesoleva direktiivi tähenduses peetakse ahistamist ja seksuaalset ahistamist sooliseks diskrimineerimiseks ja seega keelatuks. Seda, kas isik tõrjub sellist käitumist või alistub sellele, ei tohi kasutada alusena kõnealust isikut mõjutava otsuse tegemisel.

4. Korraldust otseseks või kaudseks sooliseks diskrimineerimiseks peetakse diskrimineerimiseks käesoleva direktiivi tähenduses.

5. Käesolev direktiiv ei välista erinevat kohtlemist, kui kaupade ja teenuste pakkumisel ainult või peamiselt ühe sugu-poolle esindajatele on õigustatud eesmärk ning selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.

*Artikkel 5***Kindlustusmatemaatilised tegurid**

1. Liikmesriigid tagavad, et üheski hiljemalt pärast 21. detsembrist 2007 sõlmitud uues lepingus ei põhjusta soo kasutamine tegurina kindlustusmaksete ja hüvitiste arutamisel kindlustuse ja sellega seotud finantsteenuste valdkonnas erinevusi üksikisikute kindlustusmaksetes ja hüvitistes.

2. Olenemata lõikest 1 võivad liikmesriigid otsustada enne 21. detsembrist 2007 lubada üksikisikute kindlustusmaksetes ja hüvitistes proportsionaalseid erinevusi, kui soo kasutamine on riski hindamisel määravaks teguriks asjakohaste ja täpsete kindlustusmatemaatiliste ja statistiliste andmete alusel. Asjaomased liikmesriigid teavitad komisjoni ja tagavad, et soo määrava kindlustusmatemaatilise tegurina kasutamise seotud täpsed andmed kogutakse, avaldatakse ja neid ajakohastatakse korrapäraselt. Liikmesriigid vaatavad oma otsuse läbi viis aastat pärast 21. detsembrist 2007 võttes arvesse artiklis 16 osutatud komisjoni aruannet ja edastavad nimetatud läbivaatamise tulemused komisjonile.

3. Raseduse ja emadusega seotud kulud ei või mingil juhul põhjustada erinevusi üksikisikute kindlustusmaksetes ja hüvitistes.

Liikmesriigid võivad käesoleva lõike järgimiseks vajalike meetmete rakendamist edasi lükata kõige rohkem kuni kaks aastat pärast 21. detsembrist 2007. Sellisel juhul teavitab asjaomane liikmesriik viivitamata komisjoni.

*Artikkel 6***Positiivne erikohtlemine**

Meeste ja naiste täieliku võrdõiguslikkuse tegelikkuses tagamiseks ei takista võrdse kohtlemise põhimõtte ühtki liikmesriiki säilitamast või kehtestamast meetmeid, et ära hoida või heastada sooga seotud halvemusi.

*Artikkel 7***Miinimumnõuded**

1. Liikmesriigid võivad kehtestada või säilitada käesoleva direktiivi sätetest soodsamaid meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtet kaitsvad sätted.

2. Käesoleva direktiivi rakendamine ei loo mingil juhul alust liikmesriikide poolt eelnevalt tagatud diskrimineerimisvastase

kaitstuse taseme alandamiseks käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas.

II PEATÜKK

ÕIGUSKAITSEVAHENDID JA TÄITMINE*Artikkel 8***Õiguste kaitse**

1. Liikmesriigid tagavad, et kõikidel isikutel, kes leiavad, et neid on võrdse kohtlemise põhimõtte eiramise tõttu õigusvastaselt koheldud, oleks võimalik kasutada kohtu- ja/või haldusmenetlust, kaasa arvatud liikmesriikide poolt asjakohaseks peetaval juhtudel lepitusmenetlust, käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise küsimuses isegi juhul, kui see suhe, millega väidetav diskrimineerimine kaasnes, on lõppenud.

2. Liikmesriigid võtavad oma siseriiklikes õigussüsteemides meetmed, mis on vajalikud kannatanule käesoleva direktiivi tähenduses aset leidnud diskrimineerimise tulemusel tekitatud kahju tegelikuks ja tõhusaks hüvitamiseks või, kui liikmesriigid nii määravad, heastamiseks viisil, mis on hoiatav ja kantud kahjuga proportsionaalne. Eelnevalt kokkulepitud ülemäär ei piira sellist hüvitamist või heastamist.

3. Liikmesriigid tagavad, et ühingud, organisatsioonid või muud juriidilised isikud, kellel on kooskõlas siseriiklikus õiguses sätestatud kriteeriumidega õigustatud huvi käesoleva direktiivi sätete järgimise tagamiseks, võiksid kaebuse esitaja nõusolekul esineda tema nimel või tema toetuseks kohtu- ja/või haldusmenetluses, mis toimub käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise küsimuses.

4. Lõiked 1 ja 3 ei piira siseriiklike eeskirjade kohaldamist, mis on seotud võrdse kohtlemise põhimõtte küsimuses menetluse algatamise tähtaegadega.

*Artikkel 9***Tõendamiskohustus**

1. Liikmesriigid võtavad kooskõlas oma siseriikliku kohtusüsteemiga vajalikud meetmed tagamaks, et kui isik, kes leiab, et ta on võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamata jätmise tõttu kannatanu, esitab kohtule või muule pädevale asutusele asjaolud, mille põhjal võib eeldada, et on toimunud otsene või kaudne diskrimineerimine, peab vastustaja tõendama, et võrdse kohtlemise põhimõtet ei ole rikutud.

2. Lõige 1 ei takista liikmesriikidel kehtestamast hagejale soodsamaid tõendamisreegleid.

3. Lõiget 1 ei kohaldata kriminaalmenetluste suhtes.

4. Lõikeid 1, 2 ja 3 kohaldatakse ka menetluste suhtes, mis on ette nähtud artikli 8 lõikega 3.

5. Liikmesriigid ei pea kohaldama lõiget 1 menetluste suhtes, mille korral juhtumi asjaolude uurimine on kohtu või muu pädeva asutuse ülesanne.

Artikkel 10

Tagakiusamine

Liikmesriigid võtavad oma siseriiklikus õigussüsteemis meetmed, mis on vajalikud, et kaitsta isikuid mis tahes pahatahtliku kohtlemise või negatiivsete tagajärgede eest, mis on seotud kaebuse või kohtumenetlusega, mille eesmärk on tagada võrdse kohtlemise põhimõtte järgimine.

Artikkel 11

Dialog asjakohaste huvirühmadega

Võrdse kohtlemise põhimõtte edendamise eesmärgil toetavad liikmesriigid dialoogi asjakohaste huvirühmadega, kellel on kooskõlas siseriikliku õiguse või tavaga õigustatud huvi kaasa aidata võitlusele soolise diskrimineerimise vastu seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega.

III PEATÜKK

VÕRDSET KOHTLEMIST TOETAVALD ORGANID

Artikkel 12

1. Liikmesriigid määravad organi või organid, kelle ülesanne on edendada, analüüsida, jälgida ja toetada kõikide isikute võrdset, soolise diskrimineerimiseta kohtlemist, ja teevad nende asutuste jaoks vajalikud korraldused. Nimetatud organid võivad moodustada osa asutustest, mis siseriiklikul tasandil vastutavad inimõiguste kaitse, üksikisiku õiguste kaitse või võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise eest.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud organite pädevusse kuulub:

a) diskrimineerimise pärast kannatanutele sõltumatu abi osutamine diskrimineerimist käsitlevate kaebuste esitamisel, piiramata seejuures kannatanute ja artikli 8 lõikes 3 sätestatud

ühingute, organisatsioonide või muude juriidiliste isikute õigusi;

b) diskrimineerimist käsitleva sõltumatu uurimise korraldamine;

c) sõltumatute aruannete avaldamine ja soovitude esitamine seoses kõnealuse diskrimineerimise asjaoludega.

IV PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 13

Vastavus

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada võrdse kohtlemise põhimõtte austamine seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega käesoleva direktiivi reguleerimisalas, ning eelkõige:

a) kõigi võrdse kohtlemise põhimõttega vastuolus olevate õigus- ja haldusnormide kehtetuks tunnistamine;

b) mis tahes võrdse kohtlemise põhimõttega vastuolus olevate lepinguliste sätete, ettevõtete sisekorraeeskirjade ning tulundus- või mittetulundusühingute tegevust reguleerivate eeskirjade tühisus, tühiseks tunnistamine või nende muutmine.

Artikkel 14

Sanktsioonid

Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta, mida rakendatakse vastavalt käesolevale direktiivile vastuvõetud siseriiklike õigusnormide rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende kohaldamise tagamiseks. Ettenähtud sanktsioonid, mis võivad sisaldada kannatanule hüvitise maksmist peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teatavad neist sätetest komisjonile hiljemalt 21. detsembril 2007 ja annavad viivitamata teada nende edaspidistest muudatustest.

Artikkel 15

Teabelevi

Liikmesriigid tagavad, et käesoleva direktiivi alusel vastuvõetud sätted ja juba kehtivad asjakohased sätted tehakse liikmesriikide territooriumil asjaomastele isikutele sobival viisil teatavaks.

*Artikkel 16***Aruanded**

1. Liikmesriigid edastavad komisjonile kogu olemasoleva teabe käesoleva direktiivi kohaldamise kohta hiljemalt 21. detsembril 2009 ja seejärel iga viie aasta tagant.

Komisjon koostab kokkuvõtva aruande, mis sisaldab ülevaadet hetkeseisust liikmesriikides seoses artikliga 5, mis käsitleb soo kasutamist tegurina kindlustusmaksete ja hüvitiste arvutamisel. Komisjon edastab nimetatud aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule hiljemalt 21. detsembril 2010 Vajadusel esitab komisjon koos aruandega ettepanekud direktiivi muutmiseks.

2. Komisjoni aruandes võetakse arvesse asjakohaste huvirühmade seisukohti.

*Artikkel 17***Ülevõtmine**

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt 21. detsembril 2007. Nad edastavad kõnealuste õigusnormide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid võtavad need meetmed, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käes-

olevale direktiivile. Avaldamise ja viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavates valdkondades nende poolt vastuvõetud siseriiklike põhiliste õigusnormide teksti.

*Artikkel 18***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval.

*Artikkel 19***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 13. detsember 2004

Nõukogu nimel

eesistuja

B. R. BOT